

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра організації та економіки фармації
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ
01 вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ

ЛІДЕРСТВО

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 226 «Фармація, промислова фармація»

Освітньо-професійна програма: «Фармація, промислова фармація»

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Фармація» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол №8 від 29 червня 2023 року).

Розробники:

д.фарм.н., проф. Ліана УНГУРЯН

к.фарм.н., доц. Оксана БЄЛЯЄВА

ст.викл. Ірина ЯЦУК

ст.викл. Оксана СТЕПАНОВА

ст.викл. Христина ВОЛОЩУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри організації та економіки фармації

Протокол № 1 від «28» червня 2023 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Оксана БЄЛЯЄВА

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП

(підпис)

Ліана УНГУРЯН

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ

Наталія ФІЗОР

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри ОЕФ з ліцензійною
трьохбальною

Протокол № 1 від «24» вересня 2023 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Оксана БЄЛЯЄВА

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова Заочна форма навчання
Кредитів: 3,0		Рік підготовки: 2
Годин: 90	Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»	Семестри VIII
Змістових модулів: 1	Спеціалізація 226.01 «Фармація»	Лекції (0 год)
		Семінарські (0 год)
		Практичні (6 год)
		Лабораторні (0 год)
		Самостійна робота (84 год)
	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Форма підсумкового контролю – залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання

Мета: набути здобувачем вищої освіти знань щодо розвитку управлінської компетентності через поглиблення розуміння природи лідерства та цілеспрямований розвиток практичних навичок лідерства.

Завдання: теоретична та практична підготовка здобувачів з питань обґрунтування методологічних принципів, підходів формування лідерського мислення, вивчення основних категорій лідерства; засвоєння сучасних технологій реалізації лідерства; оволодіння методикою лідерських підходів для прийняття ефективних рішень за умов мінливого навколишнього середовища та прогнозування параметрів конкретних ситуацій; набуття навичок формування лідерських якостей, набуття навичок щодо формування ефективних команд та управління ними; вироблення умінь щодо реалізації сучасних психологічних методів та інструментів побудови ефективних комунікацій в організаціях.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- **загальних (ЗК):**

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК14. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

- **фахових (ФК):**

ФК04. Здатність зрозуміти і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК23. Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптово-посередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій, аргументувати принципи HR-менеджменту й самоменеджменту, демонструвати навички лідерства.

Програмні результати навчання для навчальної дисципліни (ПРН):

ПРН01. Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.

ПРН02. Критично осмислювати наукові і прикладні проблеми у сфері фармації.

ПРН03. Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації.

ПРН06. Розробляти і приймати ефективні рішення з розв'язання складних/комплексних Задач фармації особисто та за результатами спільного обговорення; формулювати цілі власної діяльності та діяльності колективу з урахуванням суспільних і виробничих інтересів, загальної стратегії та наявних обмежень, визначати оптимальні шляхи досягнення цілей.

ПРН27. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

- знати:

-сутнісний зміст феномену лідерства, еволюцію відповідних теорій, їх переваги і недоліки; особливості формування та реалізації різних стилів лідерства;

-передумови ефективного лідерського впливу, основні етапи формування команди;

-ціннісні, критеріальні та поведінкові переваги лідера у комунікаційних процесах;

-місце людини, її особистості, індивідуальності в комунікаційних процесах, особливості організації роботи та мотивації поведінки фармацевтичного працівника;

-основні підходи до визначення природи та типів груп в організаціях, сутність групової й міжгрупової динаміки, особливості управління груповими процесами в аспектах лідерства;

-особливості управління комунікаціями, конфліктами та стресами;

-проблеми організаційної культури й управління організаційним розвитком.

-вміти:

-здійснювати аналіз ситуативних чинників, що обумовлюють вибір ефективного стилю лідерства у фармацевтичній організації,

-обирати ефективні методи та прийоми управлінського впливу;

-формулювати власний імідж шляхом цілеспрямованого використання мовної культури, культури зовнішності, невербальних засобів, аксесуарів в процесі побудови та реалізації комунікацій;

-визначати свій стиль лідерства, ідентифікувати й намітити план розвитку свого стилю керування командою, обирати моделі поведінки відповідно до обраного стилю лідерства та вміти реалізовувати ці моделі в процесі комунікацій за різних ситуаційних умов;

-визначати готовність колективу до формування команд, формувати команди, забезпечувати їх згуртованість та ефективність;

-вести дискусію й управляти аудиторією, уникати логічних помилок у суперечці й дискусії, здійснювати ділові переговори з урахуванням особливостей комунікаційної ситуації, етичних вимог та психологічних закономірностей переговорного процесу;

-визначати заходи щодо підготовки публічного виступу.

-аналізувати соціо-психологічне середовище у фармацевтичній організації;

-визначати конкретні вимоги до менеджерів, соціальних груп та організації в цілому;

-застосовувати сучасні процедури розробки планів поліпшення мотиваційного клімату персоналу та прийняття управлінських рішень;

-розробляти програми організаційного розвитку на різних рівнях управління.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи лідерства та лідерської поведінки

Феномен «лідерство»: поняття й сутність. Відмінності між керівництвом та лідерством. Природа лідерства та його складники. Стили лідерства. Розвиток лідерства. Формування системи лідерства. Функції лідерства.

Тема 2. Сучасні теорії лідерства

Структура лідерства та теорії його походження. Традиційні концепції лідерства. Нове в теоріях лідерства. Теорії «героїв», «теорії рис». Теорії середовища. Теорії взаємодії-очікування. Теорії «цільового поведінки». «Гуманістичні» теорії лідерства. Теорії обміну. Мотиваційні теорії лідерства. «Теорія амбіцій».

Тема 3. Керівництво та влада як елементи лідерства

Поняття про керівництво. Управлінський вплив. Сутність влади. Лідерство як риса діяльності управлінської команди. Роль керівника фармацевтичної організації у розвитку етичної культури та дотриманні етичних норм. Імідж як складова діяльності управлінської команди. Харизматичні характеристики лідера

Тема 4. Мотиваційні аспекти лідерства в комунікаційних процесах. Складові процесу успішної комунікації. Вербальна та невербальна комунікації. Лідер, як майстер комунікації. Взаємозв'язок лідерства та менеджменту у зрізі компетенцій. Цінності, стилі та результативність стратегічного лідерства.

Тема 5. Лідерство та соціальна відповідальність.

Соціальна відповідальність у передкризовій, кризовій та післякризовій ситуаціях. Соціально відповідальне управління колективом і лідерство. Антикризовий менеджмент і лідерство для соціально-економічної системи.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Заочна форма навчання

Назва теми	Усього	Кількість годин				
		У тому числі				
		лекції	семінарські	практичні	лабораторні	СРС
Тема 1. Тема 1. Природа лідерства та його складники. Стилi лідерства.	18	-	-	2	-	16
Тема 2. Сучасні теорії лідерства	18	-	-	-	-	18
Тема 3. Керівництво та влада як елементи лідерства	18	-	-	2	-	16
Тема 4. Мотиваційні аспекти лідерства в комунікаційних процесах.	18	-	-	-	-	18
Тема 5. Лідерство та соціальна відповідальність.	18	-	-	2	-	16
Усього годин:	90	-	-	6	-	84

5. Темі лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Темі лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені

5.2. Темі семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені

5.3 Темі практичних занять

5.3.1. Заочна форма

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Практичне заняття 1. Природа лідерства та його складники.	2
2	Тема 3. Практичне заняття 2. Лідерство як риса діяльності управлінської команди.	2
3	Тема 5. Практичне заняття 3. Антикризовий менеджмент і лідерство для соціально-економічної системи	2
4	Разом	6

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

6.2. Заочна форма

№	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1.	Тема 1. Підготовка до практичного заняття 1	16
2.	Тема 2 . Самостійне вивчення теми	18
3.	Тема 3. Підготовка до практичного заняття 2	16
4.	Тема 4. Самостійне вивчення теми	18
5.	Тема 5. Підготовка до практичних заняття 3	16
	Разом	84

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення ситуаційних задач, кейсів, розв'язання розрахункових задач, відпрацювання практичних навичок, виконання індивідуальних завдань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами,

Індивідуальні завдання: написання рефератів, доповідей, виконання мультимедійних презентацій тощо.

8.Форми контролю та методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування (бланкове або комп'ютерне), контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних/кейс завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: залік

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка практичних навичок з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, впевнено демонструє практичні навички з теми заняття, висловлює свою думку з теми заняття
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, демонструє певні практичні навички з теми заняття з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття.

Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні тавирішенні ситуаційної/кейс задачі, демонструє практичні навички з теми заняття з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, не демонструє практичні навички з теми заняття

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початка екзаменаційної сесії. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів

C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма з освітньої компоненти
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні/кейс завдання
- Сценарії рольових ігор (за необхідністю)

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Сутнісний зміст феномену лідерства
2. Відмінності між керівництвом та лідерством.
3. Природа лідерства та його складники.
4. Стили лідерства.
5. Розвиток лідерства. Формування системи лідерства.
6. Еволюція відповідних теорій лідерства, їх переваги і недоліки
7. Лідерство як риса діяльності управлінської команди.
8. Роль керівника в розвитку етичної культури та дотриманні етичних норм.
9. Імідж як складник діяльності управлінської команди.
10. Розвиток особистості сучасного лідера.
11. Риси лідера. Рівняння лідерства.
12. Особливості формування та реалізації різних стилів лідерства
13. Передумови ефективного лідерського впливу
14. Ціннісні, критеріальні та поведінкові переваги лідера у комунікаційних процесах
15. Місце людини, її особистості, індивідуальності в комунікаційних процесах
16. Особливості організації роботи та мотивації поведінки фармацевтичного працівника
17. Особливості управління груповими процесами в аспектах лідерства
18. Особливості управління комунікаціями, конфліктами та стресами
19. Проблеми організаційної культури й управління організаційним розвитком
20. Соціальна відповідальність у передкризовій, кризовій та післякризовій ситуаціях.
21. Соціально відповідальне управління колективом і лідерство.
22. Антикризовий менеджмент і лідерство для соціально-економічної системи.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононец Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – 241 с.
2. Лідерство та антикризовий менеджмент : підручник / С. В. Войтко, А. А. Мельниченко. – Київ : КПІ ім. Шогора Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 194 с.
3. Романовський О. Г., Гура Т. В., Книш А. Є., Бондаренко В. В. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків. 2017. 100 с.
4. Основи менеджменту і маркетингу у фармації: Навч.-метод. посіб. для вищих мед. (фарм.) закладів / уклад. Н.М. Косяченко, В.П. Горкуша та ін. — К., 2018. — 49 с.
5. Менеджмент і маркетинг у фармації. Навчально - метод. посіб. / уклад. О.Г. Чирва, О.В. Гарматюк; МОН України, УДПУ . – Умань: Візаві, 2018. – 217 с.

Додаткова:

1. Лідерство як функція професійної психологічної компетентності особистості [Текст] /

- С. Д. Максименко // Педагогіка і психологія : наук. теорет. та інформ. вісник / Нац. акад. пед. наук України. - К. : Педагог. преса, 2014. - N 3. - С. 28-33
2. Лідерство у закладі охорони здоров'я [Текст] / В. Хильчук // Управління закладом охорони здоров'я. - 2015. - N 12. - С. 52-56
3. Лідерство - найвищий щабель зростання волонтерів [Текст] // Вісник Червоного Хреста України. - 2018. - N 1. - С. 21
4. Лідерство керівника як основа успішності компанії [Текст] / К. Куницька // Приватний лікар. - 2019. - N 2. - С. 20-21

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Щотижневник «Аптека» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.apteka.ua/>.